

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัด ด้านห้องสมุดประชาชน และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุดประชาชน ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจาก หนังสือ วารสาร และเอกสารประเภทต่าง ๆ ตลอดทั้งสัมภาษณ์ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดประชาชน ในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด รูปแบบการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นข้อมูลพื้นฐานของการวิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลการวิจัย สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุดประชาชนที่ไม่อาจค้นคว้าจากวิธีการดังกล่าว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยออกแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 144 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

ก. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งจำกัดเฉพาะผู้อำนวยการหรือหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หรือผู้ดำรงตำแหน่งรักษาการแทนผู้อำนวยการหรือรักษาการแทนหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 72 คน

ข. บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด หรือผู้ได้รับแต่งตั้งให้รับผิดชอบการปฏิบัติงานในตำแหน่งบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 72 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษาและประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบทบาทที่ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ปฏิบัติด้านห้องสมุดประชาชนจากการอ่านและวิเคราะห์เอกสาร วารสาร รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดประชาชน

การสร้างแบบสอบถามได้ดำเนินการดังนี้

1) กำหนดขอบข่ายของบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารห้องสมุดเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานห้องสมุด ด้านวิชาการห้องสมุด ด้านบริการและกิจกรรมภายในห้องสมุด และด้านหน่วยบริการห้องสมุด

2) ประมวลประเด็นย่อยที่เป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในทั้ง 4 ด้านดังกล่าวแล้ว รวมทั้งสิ้น 96 ประเด็น จัดทำเป็นร่างแบบสอบถาม นำร่างแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น ไปให้ผู้รับผิดชอบ หรือเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดประชาชน กระทรวงศึกษาธิการ ตรวจสอบถูกต้องในเรื่องประเด็นคำถามที่ผู้บริหารปฏิบัติจริงมีรายนามดังนี้

1. อาจารย์เรณู เบียชื่อ ศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน
2. อาจารย์ณฤมล พงษ์ไพฑูย์ หัวหน้าฝ่ายอุปกรณ์การศึกษาและสื่อการสอน กองปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน
3. อาจารย์บุญเรือน แสงทอง หัวหน้างานห้องสมุดประชาชนและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน กรมการศึกษานอกโรงเรียน

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขโดยผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวแล้วมาดำเนินการปรับปรุงลักษณะแบบสอบถาม โดยความเห็นชอบของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

4) ทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่ม (14 คน) เป็นผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 7 คน และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน 7 คน การทดสอบเลือกท้องถิ่นที่ทำการทดสอบโดยการสุ่มเลือก 7 จังหวัดในทุกภูมิภาค ซึ่งได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ขอนแก่น สกลนคร ยะลา อุทัยธานี และปราจีนบุรี และในแต่ละจังหวัดได้ทำการ

ทดสอบประชากรทั้ง 2 กลุ่ม

5) นำแบบทดสอบที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความแน่นอนในประเด็นที่ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนได้ปฏิบัติจริงโดยพิจารณาตัดประเด็นคำถามในบทบาทที่ผู้บริหารและบรรณารักษ์ไม่ตอบออก พิจารณาประเด็นคำถามรวม 86 ประเด็น และเพิ่มประเด็นอื่น ๆ (ไปรตระบุ) ... ไว้ท้ายบทบาทในแต่ละเรื่อง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถระบุบทบาทที่ปฏิบัติจริงนอกเหนือจากประเด็นที่ถาม

6) นำแบบสอบถามที่ได้รับปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้องเหมาะสมแล้วไปใช้กับประชากร

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ชุด คือ สำหรับแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร คือ (หัวหน้าหรือผู้อำนวยการ) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด แบบสอบถามแต่ละชุดมี 3 ตอน (ดูภาคผนวก ง) ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบ และแบบเติมคำหรือข้อความ ในชุดแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มี 6 คำถาม ส่วนในชุดแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจังหวัด มี 4 คำถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านห้องสมุดประชาชน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ประกอบด้วยคำถาม 86 ข้อ แยกเป็น 4 ด้านคือ ด้านบริหารงานห้องสมุดซึ่งประกอบด้วยเรื่องการเงิน บุคลากร อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และวัสดุห้องสมุด ด้านวิชาการห้องสมุด ด้านบริการและกิจกรรมภายในห้องสมุดซึ่งประกอบด้วย การบริการภายในห้องสมุด กิจกรรมภายในห้องสมุด และด้านหน่วยบริการห้องสมุด

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด เป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังประชากรทั้ง 2 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 144 ชุด โดยทางไปรษณีย์ และได้กำหนดช่วงระยะเวลาของการส่งแบบสอบถามนับจากวันที่ส่งแบบสอบถามประมาณ 3 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2531 - 1 มีนาคม 2531 และได้มีการติดตามแบบสอบถามเมื่อเกินกำหนดเวลาดังกล่าวอีก 1 ครั้ง โดยได้กำหนดช่วงเวลาของการส่งแบบสอบถามกลับคืนมาอีกประมาณ 3 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2531 - 17 มีนาคม 2531 รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 6 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 130 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.28 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้แปลงคำตอบในแบบสอบถามเป็นตัวเลขเพื่อเตรียมลงรหัสในแบบฟอร์มการลงรหัส (Coding sheet) จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปประมวลผล และวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (SPSSX) ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

ก. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นชนิดกำหนดคำตอบให้ ใช้หาค่าร้อยละ

ข. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การดำเนินงานห้องสมุดประชาชนของผู้บริหาร ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า รวม 86 ข้อ ได้ให้น้ำหนักคะแนนประจำช่องที่กำหนดดังนี้

น้อยที่สุดหรือไม่เคย	ให้ค่าคะแนน	1
น้อย	ให้ค่าคะแนน	2
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนน	3
มาก	ให้ค่าคะแนน	4
มากที่สุด	ให้ค่าคะแนน	5

นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าตอบแต่ละข้อ และ เปรียบเทียบหาความแตกต่างโดยกำหนดค่าวิกฤติ (Critical ratio) ในการทดสอบ ค่าที-เทสต์ (T-Test) ของข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์

ค. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม ผู้วิจัยทำการสรุปประเด็นปัญหาเป็นข้อ ๆ ไป

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของความเรียง และตาราง ซึ่งทำการแปลค่าเฉลี่ยข้อมูลดังนี้

1.00 - 1.59	น้อยที่สุด
1.60 - 2.59	น้อย
2.60 - 3.59	ปานกลาง
3.60 - 4.59	มาก
4.60 - 5.00	มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย